

Hétfő

Szeptemb. 28.

DEBRECZEN-NAGYVÁRADI ÉRTESÍTŐ.

1846. 2-ik félév.

40.

4-ik évfolyam.

Ez ÉRTESÍTŐ, melyben adás-vevés, kereskedési-gazdasági 's más ilyes hirdetések közöl-
nek, Debreczenben minden hétfőn, Nagy-Váradon esütőrtökön jelenik. —
Fél évi előfizetés házhoz küldve Debreczenben 's Nagy-Váradon 1 — postán bár hová 2 — for.
ezüsten. Előfizetni lehet mindenkor a' Tudakozóintézetben.

A' t. cz. közönségnek tisztelettel jelentetik: hogy jövő számtól kezdve ez ÉRTESÍTŐRE
negyedévi előfizetéssel is lehet rendelkeznit mindkét városban Tudakozó-Intézetben, u m helyben ház-
hoz küldve 30 p. kr., postán pedig bár hová 1 frt 30 kr p.p.

Többek kiadásátára egyes példányok is 3 p. krért mindenkor kaphatók.

(D.104) **RÉSZLER KÁROLY** (1. 3.)
vaskereskedésében Debreczenben nagy meny-
nyiségben 's igen jutányos áron kaphatók: minden-
féle apróbb 's nagyobb hordozható **főző vaskony-
hák**; ugy szinte mindennemű legújabb formájú
öntött vaskemencék, melyeknek belren-
dezése olly ezélszerű, hogy az eddig használatban
volt öntött vaskemencékhez képest a' fűtés felényi
fával eszközölhető.

Nagy-Váradon a' kemencék rajzai **Or-
bán Károly** vaskereskedő úrnál megtekinthetők,
ki egyszersmind mind két tárgyra nézve megrende-
léseket elfogadni szives leendő.

(NV.) **Eladó szálló.** (2. 2)

Nagy-Váradon, a' Kálvária-hoz közel, leg-
jobb karban lévő, 50 kapás, különbnül kü-
lönb fajú szálló, vinczellér lakohely, fes-
tett szoba, tágas borházzal, nagy sajtó, vasas ká-
dakkal és 30 darab vasas hordókkal, minden órán
eladó. — Bővebb tudósítást ad a' n várad. T. intézet.

(D.) **TÓTH JÁNOS.**
női ruha készítő Miskolcztól.

e' debreczeni vásárra tisztelettel teszi közhírré a'
helybeli, ugyszinté a' környéki úri és polgári t. rend-
nek, hogy nála legfinomabb helméből készült min-
denféle női kész ruhák vásárolhatók, melyeknek
valódi izletes divatosságuk' személyes megismerlé-
sét szerzminde legjutányosabb ár mellett kész szolgál-
latját. —

Áru-sátora van a' vásártéren a' 2-ik útezében,
a' fent czimzett név alatt.

(NV. 140) **Eladó ház.** (2. 3)

Várad-Olasziban, Apáczák utezáján, t. táblabíró Med-
ve Márton ur' tő szomszédságban, néhai Filip The-
rézia asszony' egy tágas udvaron lévő két háza, az
egyikben két szoba, konyha, kamra, cselédszoba,
masodikba: egy szoba, konyha, stb, istálló, kocsi-
's faszin, jó kút és veteményes kerttel, kedvező
feltételek mellett eladó. Értekezhetni, sőt egyezked-
ni is lehet a' n. várad. tud. intézeti ügynökkel.

(D.106)

Iparműtar Pestről

(1. 2.)

megjelent legelőször 'e' vásárra nagyszerűen ellátva mindennemű urali és női divatos selyem, gyapju, pamut 's elegyes árakkal, és mindezeket ajánlja 'a nagy érdemű közönségnek legjutányosabb szabott áron

Raktára bécsi utcában, Megvaszayféle boltban.

(D.105)

HIRDETMEY.

(1.3.)

Méltóságos gróf Csaky Sándor úr zártmögéhez tartozó 's tettes Bihar megyébe kebelezett Margita mező városában létező következő urali haszonvételek, u. m. pálinka- és serméretési jog, az ehhez tartozó pálinka és serszőházszal, és hizlalo istállóval; továbbá az uraladmi hét csapszek, 's tekintőleg fogadók, az ezekben gyakorlatandó borméretési joggal; 'a heti- és országos vásárok vambeli jövedelmei; mézsárszék, 'a hozzátartozó legelővel; sóarulás, az ehhez tartozó raktárral; ház, szalonna és sersűhús arulás, 's uraladmi boltok, jövrő 1847-ik év Január 1-ső napjától számítandó három évre akár öszvesen, akár egyenként, nyilvános árverés útján haszonbérbe fognak adatni. Melly 'a hely színén Margitán az uraladmi kastélyban tartandó köz árverésnek határideje f. 1846-ik év Öctóber 26-ára határozatván, ez iránt mind azok, kik abban 'a szükséges bánatpénzzel ellátva résztvenni kívánnak, ezenel értesittettek; 'a haszonbérleti feltételek az uraladmi irodában előre is megtudhatók lévén.

(NV.142) Józszágrész haszonbér-árverése. (1.3.)

Biharmegye 'Sárréti járásában fekvő Bakonyszeg helységének $\frac{1}{3}$ része, folyó év Öctóber 20-ik napján 'a hely színén, 3 sőt több évre is árverés útján haszonbérbe kiadó lévén, 'a városban 's Olasziban lakó ügyvéd Veiterschütz János urnal addig is megtudhatni.

(NV. 145.) Ajánlkozás. (1. 3.)

'A iskolai pályát dícséretesen végzett, és gazdálkodással mind eszméleti; mint gyakorlati aratott-sággal bíró, viruló korában egyén, ki most is jelenleg kiterjedt gazdagságnal foglalkozik, valamely uraladomban alsóbb tisztí állásra ajánlja magát, bővebb tudóstitást ad felőle 'a Tud. intézet.

(NV.143) Szőlő-termés eladás. (1.)

Néhai méltos idős Dobozy Lajos és fia Károly csőtömögük részéről közhírré tétetik, hogy Vajdán 'a tömeghez tartozó két darab majorsági, és egy feles szőlő-termése jövrő Öctóber hó 2-a délelőtti óráiban, 'a hely színén, közárverésen el fog adatni cseber számra, olly formán: hogy 'a megvevő tartozik be is szüretelni.

'A választmány által.

(NV.144) Eladó lovak. (1. 2.)

Méltóságos özv. Lónyay Józsefnek asszony ö ngya közhírré téteti, hogy jövrő sz. Mihály debreczeni vásárok 'a felesleges anyu kanczak 's hámos fiatal lovak el fognak adatni. Láthatni Debreczenben, nyugalmazott V. kapitány Kézy László ur házánál.

(D. 107.) Ház, szőlő, kaszáló. (1. 3.)

Néhai E. László Jánosné asszony örökösének Debreczenben, hatvan utcában, az 1577-dik szám alatt lévő háza, 'a Csige kertben 12 $\frac{1}{2}$ kapa szőlője, 'a nagy cserés Prædiumon lévő 8 bogjás cserekaszalója, addig is, míg az árverés ideje 'e lapok által kitűztetnek, szabad kézből eszenel áruba bocsátatik. Végre 'a Kőji cseresznyés hátón lévő 20 ember műve hegyi szőlője f. év Öctóber' hó 11-dikén délelőtti órákban elhatározva 'a helyszínén árvereltetni fog. — Értekezhetni iránta kereskedő Koszorus Ferenczezel.

(D.99) Szesz égető gép. (3. 3.)

Egy széjel szedett szesz égető gép, két vas gözös üsttel, minden hozzá tartozó tölgyfából készített fadényekkel, hűvítővel, igen hatalmas áron minden nap eladó. Bővebb tudóstitást nyulhet 'a venni akaró Debreczenben, Czedléd utcában 51-ik szám alatt lévő házbán.

(NV. 127) 10,000 váltó forint. (3. 3.)

Várad-Olasziban, 'a Barátok utcájában lakó, ifjú Ambrus József ügyvéd közben járásával, polgári vagyonra, első betáblázás mellett, hosszabb időre kölcsön kiadó.

(D.100) Eladó szesz (3. 3.)

nagyonb mennyiségben van T. Szatmár vármegyében helyezett Erdődi uraladom 'N. Károly mellett fekvő Vállaji pinczéjében. — 'A venni kívánók ott helyben tehetik alkujokat.

(D. 98.) Nevelő ajánlkozás. (3. 3.)

Egy magyar, deák, tót, német 's franczia nyelvekben járatos, 's jó iskolai bizonyítványokkal ellátott, tiz iskolát végzett catholicus ifjú, nevelőnek ajánlkozik 'a debreczeni Tud. Intézet által.

(D.108) ÁRLEJTÉS. (1.3.)

T. Szatmármegye részéről, 'a megyei szolgák számára szükséges kész öltönyök — jolesül 68 darab mente, dolmány, mellény, köpenyeg és 272 darab nadrág, vagy 'a körülményekhez képest azokhoz megkivántató kelmék kiszolgáltatása, nyilvános árlejtés útján, 'a legjutányosb vállalkozónak ki fog adatni. Mireneve 'a vállalkozni kívánók, Debreczenben, folyó év Öctóber 4-én d. e. 10 órakor, 'a Fehérlo vendégfogadó teremében, hol az árlejtés tartatni fog, jelenjenek meg, ezenel meghivatnak.

Kelt Nagy-Károlyban, Sept. 18. 1846.

Pechy Gábor,
szatmármegyei házi fő pénztárnok.

(NV. 131) Eladó széna. (2. 3.)

Kraszna megyében, Sz. Nagy Faluban, t. Bogdánfi Gábor ur udvar-házánál találatik 600 szekér legjobb széna. Értekezhetni iránta Nagy Faluban vagy Kólosvárt 'a tulajdonassal.

Folyó év' Nov. 21-ki Bécsi fősorshuzásra,

mellyben 200,000. frt a' főnyertes,
" 300,000 " a' melléknyeremény,
" 500,000 " az összes nyerés,
mellyek közt 12,000 darab cs. kir. arany nyeretik,
sorsokat kaphatni a' debreczeni Tud. Intézetben.

(NV. 141.) (2. 3.)

Minden szükséges tanulmány egy év alatt.

Egy ifjú ember, ki a' tanításban több év óta gyakorolja magát, ajánlkozik oly 10—12 éves gyermekeket, kik az elemi ismereteket az alsóbb iskolákban már megszerezték, különösen pedig értelmesen folyrást olvasnak és írnak, 's czéljok kézművesek, vagy kereskedők lenni, mindazon tudományokra egy év alatt felkészíteni, mellyeket, ha deák iskolákba, mint kiválólag tudósokat képző intézetekbe lépnek, azok' szerkezeténél fogva csak több év után szerezhetnének meg, mellyekre pedig, mint üzleti pályára lépőknek, 's azzal együtt honpolgároknak is idejében kell készítettnek. Illyenek p. o. számvetés észből és írásból, mértan, pénz- 's mérték-ismeret, természet- és műtan, magyar helyes-írás, levelek, kötelevények, szerződések, fuvarlevelek, stb. — Természettan, math. földrajz, meteortan, időszámítás, hazánk ismerete, nev. történetei, geographiája, statisticája, köz- és váltó-törvényei, világtörténet, és egyetemes földrajz. Azon országos figyelem és méltánylás, mellyel napjainkban az iparúzó osztály, hála az égnek! hazánkban találkozik, eléggé ajánlhatja e' vállalatot az illető szülők' pártfogásába. A' tanítás folyó évi Oct. elején kezdődik, csekély, minden hó' elején fizetendő havi díj mellett, azon megjegyzéssel, hogy az elsőért, mint próbánappért, éppen semmi nem kívántatik.

Ezenkívül az oly növendékek, kik valamely nyelvnek grammaticáját már tudják, bár deák iskolákat járjanak is, egy év alatt annyira vitetnek a' német nyelvben, hogy a' könnyebb módorú könyveket főnakadás nélkül magok' erejével olvashatják és érthetik. Egyébiránt bővebb értesülést vehetni szálásán: N. Várad, Kőrös utca, Kiss János úr udvarán balfelőlő épületben naponként reggeli 9—11 óráig. —

(D.) Több új pamlagok (divánok)

nyugpárnakkal kényelemre, 's ruhatárnak is használható felnyló ládával, csinosan elhészülve, és igen jutányos áron eladók, találatnak a' debreczeni Tudakozó Intézetben.

(NV. 137) Eladó Szőlő. (2. 3.)

F. Vásárhelyi közbirtokos Szerdahelyi Imre urnak, a' F. Vásárhelyi hegyen, az ugnevezett nagy Bor-patakon, egészen délnek fekvő 's két külön tagba lévő hó' állapotú majorság szabad szőlő, a' hozzájáruló tartozó gyümölcsös és szilvással, különösen a' felső rész 50, az alsó 60 paca allyú, természetöl együtt, jutányos áron, kedvező feltételek mellett eladó. Bővebben értekezhetni a' tulajdonossal Várad-Olasziban.

D.

Fogtiszttítás.

Azon fogakra, mellyekre sárgaság 's feketeség tapadt, ártalom nélkül kitisztítani, 's eredeti hó-fehér színökre visszahozni, egy e' részben sikeres próbákkal dicsekedhető hölgy ajánlkozik; megkeresőit elfogadja naponként délután 1 óratól 3-ig. Lakása Debreczenben, a' Hagymatéren, 3,334. szám alatti házban az utczára. —

(NV. 129) Árverési hirdetés. (3. 3.)

Nagy-Szanthó helységében, f. év October 1-ső napján köz-árverésen készpénzért szabad kézhöl eladotnak: nagyobb és kisebb mennyiségben mindenféle őszi, tavaszi gabona neműk, u. m. búza, rozs, arpa, zab, csöves tengeri, főzélékek, növény magok, krumpli, répa, ó-borok, mintegy 140 k. cs, több öl széna és szalma-takarmány, 20 darab igás barmok, gazdasági szerek 's egyéb eszközök, heverő guylabeli marhák, valogatott fajtájú borjas telenek, spanyol faju birkakosok, anyá és ürű birkák, milosféle sertés nyáj. stb.

Ugyanott 3 vagy 6 évre köz-árverésen haszonbérbe adatik a' szesz-gyár minden eszközeivel, külön nagy udvarral, istállókkal, száraz malommal 's egyéb épületekkel, — külön udvaron lévő nagy magtár, — kint, a' Tagban, nagyszerű juh akol, juhász házzal; az utóbbi épületek évenkénti árendába is kiadók. — Mind a' természetnyek 's eladandó javak mennyiségét, mind a' szesz-gyár 's egyéb épületek haszonbéri feltételeit előre meg lehet tudni ügyvéd Incze Jánosnál Várad-Olasziban.

(D.) Egy felföldi nős-egyen,

ki bizonyos grófi uradalomnál (bizonyítványai által igazolva) mint gazda hűségesen szolgált, ezennel Debreczen vagy környékén, mint tapasztalt gazda, akár béres vagy juhász szolgáltatara oly móddal ajánlja magát, hogy ő egyszersmind a' barmoknak mindenféle nyavalyáiban — csekély költségű, de hathatós gyógyszerekkel — azonnal tud segíteni. — Tudhatni róla a' Tud. Intézetben.

(D. 102) Több szekér lucerna széna (3. 3.) Debreczenben, az Ondódon eladó. — Továbbá:

57 81 lucernás föld

több évre haszonbérbe adandó. Értekezhetni iránta Czepléd utcán a' 33. sz. alatti ház tulajdonosával.

(NV. 138) Kiadó Bolt. (2. 3.)

Zöldfa utcán, B. Venkheim uraság házánál egy bolt és egy magános szoba minden óran bérbeadó.

(NV. 130) Lak változtatás. (3. 3.)

V. Olasziban, kárpitos Bucher Mihály mostani új divatu butoros raktárát, jövő sz. Mihály után átteszi csakugyan Nagy utcán, ifj. Glaciz fűszerárus boltjában; lakását pedig Fejér-papok utcájára, özv. Vidovicsné asszonyság házába, hol 3 vagy 4 tanuló ifjakat tiszta szállás és jó kosztra illendő fizetés mellett befogad.

Öt érzék.

(Vége.)

Es ime a tapintásnál volnánk, t. hallgatóim! azon ötödik érzéknél, melynek meggyébe minden kézzel fogható dolgok tartoznak; azon ötödik érzéknél, mely a szerint a minő tapintattal gyakoroltatik, mennyet vagy poklot nyújt. — Ez a legáltalánosabb érzék, miért is jó tapintással minden ép ember bír, a nélkül azonban, hogy egyszerűen jó tapintattal is bírna, mert a tapintathoz megszese belátó ész kivántatik. Tapintatnak leggyakrabban tapintás az eredménye, például: ki elég jó tapintattal bír az emberek gyengeit kitapogatni, rendszeren annyira viszi dolgát, hogy erszényében is elegeit tapinthat, pedig a tölt erszény olly varázs tapintattal bír, hogy még a kősziveket is megindítja. Ellenben a tapintásnak nem szükséges következménye a jó tapintat. 's ezt különösen nemelly orvosnál tapasztaljuk, ki a beteg útérét mindenkor jól megtapintja, 's még sem szerez magának jó tapintat a betegség okát kitalálni, — és ez igen természetes, mert nemelly orvos nem egyéb zsebmetszőnél, azon különbséggel, hogy az orvos sebeitket fájdalommal, a zsebmetsző pedig aseibeinket észrevétlenül metszi ki. — De mindenik egy célra törekszik, t. i. hogy a beteget, azaz, hogy saját beteg erszényét meggyógyítsa. — Tudok ismét orvost, ki szép beteget útérét addig tapogatta, míg végre a nyavalya rá is elragadt, csak az volt az orvos szerencséje, hogy a beteg leány szivdobogása sinlódott. — Tapintás tapintat nélkül kivált a büntetésnél olyan, mint a szolgabíró esküdt nélkül, csak együtt hozhatnak helyes ítéletet; azonban a tapintat és a szolgabíró közt különbség van, mert például, sok szolgabíró bír tapintattal, ellenben sok főispányi tapintat sem bír nemelly szolgabíróval; aztán ha tapintást a tapintattal összehazasítjuk, a tapintatnak mindég csak egy társa lesz, de ha a szolgabíró megházasodik, mindjárt két esküdt társa van, kivált ha néha azért talált venni feleséget, hogy legyen egy esküdt ellensége is. Van elég eset, midőn az ember tapintat nélkül is igazságra tapint, 's illyesmi történt egy uri emberrel, ki a mult országgyűlésen széjjel nézett a tanácssteremben, 's midőn ott kis számú közönséget látta, haját borzogatván, 's homlokát megtapogatván, hetykén kiáltotta: „Biz itt még nagy üresség van!” 's a jó tapintatú urnak igazza volt, mert ő azok közé tartozott, kik nevezetesen részt vettek a törvényhozában, mert a megalkotott törvényeket minden hiány nélkül haza hozták. — Törvényt hozni tapintat nélkül, 's felolvasást tartani közönség nélkül, egyforma haszontalanság, mert célhoz egyik sem vezet; ellenben rátapintani a kor székségére, de mindenek előtt, 's felolvasást tartani jótékony célra, de számuk közönség előtt, mindkettő egyforma becses dolog, kivált ha ügy-szerелеmből veszi eredetét; és az én felolvasásom, még ha nem ügy-szerелеmből eredett volna is, hasonlítható a szerелеmből, mely rendszeren látással kezdődik, 's kivált egyenletlen mű-

veltségű házások közt, többnyire tapintással végződik; de olvasásom különbözik is a szerелemtől, mert a szerелlemmel épp' úgy vagyunk, mint némelly kövér ember a rák evéssel, azaz, mennél többet eszik, annál többet etethet belőle; ti pedig, tisztelt hallgatók! felolvasásommal épp' úgy vagyok, mint a szerencsétlenséggel, minek csak akkor örvendünk, mikor már vége van. En is bevégezném immár felolvasásomat, de kíváncsi vagyok tudni, vajlon feladatomnak megfeleletem-e? Aludni mondtuk, midőn rajtunk mind az öt érzék működni megszűnik, 's nekem feladatom az volt, hogy gyakorlatilag megmutassam, 's mint lehet fél óra alatt minden mákony segítsége nélkül solenniter elaludni. — Soh se hídjétek azonban, tisztelt hallgatóim! hogy czéлом lett volna kitűzött feladatomnak megfelelni, mert én csak úgy gondolkodtam, mint hirlap-íróink szoktak, midőn előfizetést hirdetnek, akkor t. i. mindent ígérnek, 's midőn az évfolyamnak vége van, közönségesen azt tapasztaljuk, hogy eszölkágába sem volt kitűzött czéljoknak megfelelni. Tekintetek körül, tisztelt hallgatóim! 's ha valamely öreg urnak csendes hortogását hallanánk, ne háborgassatok buzgalomban, hiszen ő csak természetesen cselekszik, vagyis azt teszi nyáron ide bent, mit a természet télen odakünt, t. i. hangosan alszik. Aztán szagallódjatok egy kissé, 's ha szomszédnőktől egy kedves virágra szagolátok, mely nefelecsk szemeivel elszenderült volna, legyetek olly jótékonyak, mint a' harmat, én részemről szabadságot adok, hogy öt almaiból édesen felszokoljatok. — Néktek végre, tisztelt hallgatók! kik még el nem aludtatok, azt kívánom, lassatok szemekkel minél több és boldogabb éveket, halljatok fületekkel minél több és szebb igazságot, mert az igazságnak olly édes hangja van, mint a pénznek, azért ne csodálkozzatok, ha hangjaik az életben gyakorta felcsereleltetnek; izléstek legyen tiszta és nemzeti, vagy más szóval, szeressétek a' fehér cipőt, 's izleljétek az enyimhez hasonló zöld beszédek, 's mi hogy meg ne ártsón, igitatok rá jó magyarait veres bort. Vegre kik megszagolátok, hogy a felolvasásnak már csakugyan vége van, tapintatokat szivetekre, 's ha úgy találnátok, hogy itt ott fejetek vagy szivetek bibéjére tapintottam, adjátok jelét annak, hogy nem alusztok, mutassátok meg, hogy tapintattal bírtok, vagyis ha nektek úgy tetszik, ám tapsoljatok.

Piaczi ár vált. gr.

	Debreczen		N. Várad		Miskolcz	
	Sept. 22.	Sept. 23.	Sept. 22.	Sept. 23.	Sept. 14.	Sept. 14.
	felső	alsó	felső	alsó	felső	alsó
Kübel						
Tiszta búza	360	290	320	280	320	300
Kélszemes	280	260	250	220	280	—
Rozs	254	220	210	200	280	270
Arpa	160	150	150	170	190	180
Zab	104	100	100	90	90	—
Fengeri	200	160	200	180	—	—
Köles	260	220	120	100	—	—
Kása	400	380	—	—	—	—
Szalonna máza	46 f	43 f	17 f	45 f	—	—

Lotterian kijött számok, Kassain, Sept. 23) 78. 64. 16. 22. 80. — Budain, Sept. 19) 33. 30. 39. 71. 2.

Szerkeszti 's kiadja Balla Károly. — Nyomatik Debreczenben Toth Endre által.